

Huisnummers in Amsterdam

Wat is de overeenkomst tussen de huizen aan de Prinsengracht 1, 176, 451, 726 en 739?
Deze huizen hadden tussen 1853 en 1875 allemaal het adres Prinsengracht 519!
Hoe dat zo kwam?

In 1796 kreeg Amsterdam zijn eerste echte huisnummering. Tot die tijd deed men het met aanduidingen om aan te geven waar men woonde: 'daar waar de Gekroonde Stijfelpot uithangt' gaf bijvoorbeeld een huis in het Gebed zonder End aan waar een uithangbord met een gekroonde stijfelpot erop afgebeeld hing.

De huisnummering van 1796 werd op de panden geschilderd en in het begin van de 19^e eeuw werden er straatnaambordjes geplaatst. In diezelfde tijd werd bepaald dat het verpondingsnummer, een nummer dat gebruikt werd voor de belasting op huizen, óók op de huizen geschilderd moest. De verpondingsnummers waren veel hoger dan de huisnummers, dus begon men te spreken van het kleinnummer voor het huisnummer en het grootnummer voor de verpondingsnummers. Maar er waren natuurlijk ook nummers die enigszins overeenkwamen of gewoon door elkaar gehaald en zo werd het voor de Amsterdammer en bezoeker een hele klus om een huis te vinden.

In 1853 werd geprobeerd een nieuw en duidelijker systeem neer te zetten. De stad werd verdeeld in buurten, waarbij iedere buurt zijn eigen letter kreeg: van A t/m Z en vervolgens AA t/m ZZ. Binnen iedere buurt werd opnieuw begonnen met de nummering, waarbij de ene kant van de straat even opliep, terwijl de overkant oneven afliep.

Lange straten werden onvermijdelijk verdeeld over verschillende buurten en zo kwam de Prinsengracht aan zijn 5 keer voorkomende huisnummer 519.

De verwarring was compleet, helemaal toen het verboden werd het klein- en grootnummer nog op de gevels te schilderen. Het oorspronkelijke systeem was niet perfect, maar gewenning had het toch nog bruikbaar gemaakt dan het nieuwe systeem!

In 1875 tenslotte vond de laatste stadsbrede omnummering plaats. Iedere straat kreeg nu zijn eigen nummering, die aan de rechterzijde even en aan de linkerzijde oneven loopt.

In het Informatiecentrum staan verschillende omnummerregisters om huidige huisnummers om te rekenen naar het huisnummer van 1853, 1796 of het verpondingsnummer, en vice versa. Daarnaast hebben we een excelbestand om daarin de nummers zelf te kunnen omnummeren. U kunt een straatnaam opzoeken in de eerste kolom en de bijbehorende gegevens daarachter opzoeken.

Zie ook:

Ons Amsterdam, nummer 6, juni 2010

<https://onsamsterdam.nl/nummer-6-juni-2010?start=4>

Het Stuk *Buurt QQ*

<https://www.amsterdam.nl/stadsarchief/stukken/kaarten/buurt-qq/>